

A group of people, including a woman in a white shirt and green vest on the left and a person in a yellow cap and green vest in the foreground, are reaching up to touch a large blue inflatable ball. The ball has the text 'KIN-BALL' and 'PRACTICE/PRATIQUE • OUTSIDE/EXTÉRIEUR' printed on it. The background is a clear blue sky with some white clouds.

Ferd Sosiale Entreprenører Resultater 2011

Side 4

Johan H. Andresen

Vi bistår sosiale entreprenører over hele landet. Mennesker som har oppdaget et samfunnsproblem og funnet en løsning på problemet.

Side 5

Katinka G. Leiner

I Norge er det fortsatt plass til flere miljøer som vil satse egne penger og timer på dette spennende og nyskapende området.

Side 6

UNICUS

Rundt 90 prosent av alle med autisme går rett fra skolebenken og inn i NAV-systemet.

Side 7

Pøbelprosjektet

I Norge fullfører bare 57 prosent av elevene videregående opplæring på normert tid. 13 prosent bruker lengre tid og 25 prosent fullfører ikke.

Side 8

VelfERDskolen

Alle Ferd's sosiale entreprenører har startet sine sosiale virksomheter ut i fra et ønske om å forandre og forbedre samfunnet.

Side 9

Stor interesse

Siden 2009 har antall henvendelser fordoblet seg fra år til år. Det tyder på at begrepet sosialt entreprenørskap er i ferd med å bli kjent.

Ansvarlig redaktor:
Katinka Greve Leiner
katinka.greve.leiner@ferd.no

Prosjektleder:
Siri Nodland Raste, Share
siri.raste@gmail.com

Forsidebilde:
Trivselsleder sørger for lek og moro i skolegården

Design/Layout:
Bolt Communication AS
www.boltcommunication.no

Tekst:
Siri Nodland Raste
Leieredaksjonen/Christin
Engelstad
Hans Gudmund Tvedt

Trykk:
Aktiv Trykk

Side 10

Private vs offentlige

68-erne var rebellene. 80-tallets ungdom var liberale. 90-tallets ungdom ble kalt Generasjon-X, de brydde seg visstnok ikke.

Side 11

Aball1

Aball1 er et innovativt aktivitets- og læringskonsept med tall- og bokstavballer.

Side 12

Ny rapport

Det finnes lite kunnskap om hvordan sosiale entreprenører kan bidra i den norske velferdsstaten.

Side 14

Trivselsleder

Virksomheten Trivselsleder gir barn og unge ansvar for trivsel og lek i skolegården.

Side 16

Forskerfabrikken

Utviklingen innen teknologi og naturvitenskap er superrask. For hvert år som går blir gapet mellom virkeligheten og undervisningen i skolen større.

Side 18

Asfalt

Gatemagasinet Asfalt, som selges av mennesker med ruserfaring i Rogaland, har hatt en eventyrlig utvikling.

Side 20

Noen

Fjorårets sosiale entreprenør Noen er et strålende eksempel på sosialt entreprenørskap med gjennomtenkt og solid forretningsmodell rundt sin sosiale misjon.

Side 21

Kjør for livet

Kjør for livet gir barn og unge inspirasjon, motivasjon og mot til å tro på seg selv og sin fremtid.

Side 22

Pro-bono

Gjennom en pro-bono avtale med advokatfirmaet Schjødt AS og Kommunikasjonsbyrået Kreab Gavin Anderson Oslo får virksomhetene god hjelp.

Side 24

Forandringsfabrikken

Forandringsfabrikkens mål er å skape forandringer i barnevern, psykisk helsevern, fengsel, støttesenter, sykehus og skolevesen. Det gjøres ved å la barn og unge gi råd direkte til de som bestemmer.

Side 26

Unge entreprenører

En stor del av fremtidens arbeidsplasser er ennå ikke er skapt. Derfor er entreprenørskap i skolen viktig.

Side 27

Intempo

Gjennom Språkleken Bravo får barna sanseopplevelser knyttet til begrepslæring og motoriske utfordringer.

Side 28

Nyskapende løsninger

Les om hva porteføljen i Ferd Sosiale Entreprenører vil forandre og forbedre.

Side 30

VelfERDkonferansen

Landets ledende sosiale entreprenører samles i en workshop og fyller verktøykassa med nye ideer, muligheter og perspektiver.

Verdien av sosialt entreprenørskap

Tør vi å måle? Tør vi å bli målt?

Gjennom Ferd Sosiale Entreprenører bistår Ferd-konsernet engasjerte mennesker som har nye løsninger på samfunnsproblemer, og som bruker forretningsmessige metoder for å bygge bærekraftig virksomhet som gir særlig barn og unge muligheter de ellers ikke ville hatt.

Både Ferd og våre bedrifter har medarbeidere som er gode på forretningsutvikling, strategi og markedsføring, kort sagt det de sosiale entreprenørene trenger. Ferd stiller opp med disse medarbeiderne. Og med litt penger, naturligvis. Ikke for å få økonomisk avkastning, men fordi vi ønsker å gjøre en forskjell. Men hvordan vet vi at vi faktisk oppnår dette?

Det finnes minst fire måter å få et svar; høre, se, telle, måle.

Vi *hører* historier. Som når moren til Ørjan forteller oss at han var oppgitt av alle unntatt henne, men nå er tilbake på skolen. Han fikk motivasjon og tro på seg selv gjennom å mekke biler hos Kjør for livet.

Og vi ser at noe virker når mennesker som har vært på kjøret i hele sitt voksne liv, gjenfinner sin verdighet og kommer tilbake til samfunnet som selgere av Gatemagasinet Asfalt.

Å *telle* kan være en brukbar metode. Det går an å telle hvor mange barn som går på de 600 skolene hvor Trivselsleder skaper aktivitet og trivsel i storefri, og hvor mange rapporterte tilfeller av mobbing det var på disse samme skolene før og etter at Trivselsprogrammet ble innført. Vi kan ikke isolere effekten på hver enkelt skole, men med mange hundre kan vi se at den er der.

For det fjerde kan vi forsøke å måle effekten. Når den mest nederste, mest beskjedne, den med de dølteste klærne, den mest populære og den kuleste deltar sammen i leker og aktiviteter som er så attraktive at ingen av dem kan si nei, da skaper Trivselsprogrammet trivsel. Og hvis denne trivselen gjør at bare én mobber og ett offer per skoleår lar være å utvikle seg til akkurat dét, da sparer samfunnet 2 x 12 millioner. (Også mobberen er dyr for samfunnet, dysfunksjonalitet koster). Hvis

du ganger 24 millioner med 600 skoler, så får du over 1,4 milliarder kroner per år.

En mer nøyaktig måling av den verdiskapende effekten er mulig ved et tilbud for en gruppe med Aspergers syndrom. De går fra en isolert tilværelse til rollen som konsulenter i IT-selskapet Unicus. Der verdsettes deres autisme som et fortrinn. Fra å være en utgiftspost på NAVs budsjetter blir de en betydelig inntekstpost på samfunnsregnskapet ved at Unicus leier ut deres kompetanse til kunder som Telenor og Veritas. En foreløpig beregning viser at sparte trygdemidler pluss inntekt utgjør 15 millioner kroner per person. I tillegg kommer verdiskapingen hos kundene.

Men en perfekt måling måtte også ta med livskvalitet, verdighet og glede hos de som berøres. En slik måling har vi ikke ennå, men vi forsøker å finne metoder. Selv om noen sikkert synes det er utidig å måle sosiale resultater, jeg kan formelig høre dem si; «Ser du det ikke selv.» «Du må da tro på det jeg sier.»

Ofte er det vel akkurat slike salgsargumenter innkjøpere får høre fra sosiale entreprenører. Men NAV, skoleverket, barnevernet, rusomsorgen og andre offentlige innkjøpere vil ha noe mer håndfast, selv om de sjelden vet nøyaktig hvor effektive de eksisterende ordningene er.

Gode intensjoner rekker langt, men varige effekter rekker lenger. Og for å få disse effektene må vi tørre å måle og la oss bli målt. Vi må tørre å bli utfordret på om vi virkelig er så gode som vi tror. Menneskene de sosiale entreprenørene forsøker å gi nye muligheter fortjener intet mindre.

Johan H. Andresen
Johan H. Andresen
Styreleder FSE/CEO Ferd

Skalering av resultater og innsats

I Norge er det fortsatt plass til flere miljøer som vil satse egne penger og timer på dette spennende og nyskapende området.

«Utfordringen er at mange blir avhengige av disse tilskuddspengene, og aldri kommer forbi stadiet der de står med lua i hånda.»

Ferd Sosiale Entreprenører (FSE) har snart tre års erfaring med å finne og utvikle norske sosiale entreprenører. Det har skjedd mye på få år på dette området i Norden, med etablering av flere mindre investeringsaktører i Sverige og Den Sociale Kapitalfond finansiert av forsikringsselskapet Tryg i Danmark.

Ferd har fått med seg to dyktige pro-bono-partnere det siste året, kommunikasjons-huset Kreab Gavin Anderson Oslo og advokatfirmaet Schjødt. Vi ser at flere selskaper nå gir gratistimer som en investering i sosiale entreprenører. Det er lovende, og gir absolutt de involverte selskapene grunn til å være stolte – så lenge disse tjenestene holder samme høye kvalitet som deres fakturerbare timer. Men fortsatt mener vi at flere aktører i både privat og offentlig sektor bør vurdere om ikke en investering av tid og penger på en nyskapende sosial entreprenør er blant de bedre prioriteringene de kan gjøre.

Mange sosiale entreprenører har en forretningsmessig innretning for hvordan de leverer sine tjenester. Som for andre virksomheter vil oppstartfasen være tung, og ofte kreve mer kapital enn de får gjennom vanlig drift. De sosiale entreprenørene vil også gjerne gjøre litt mer og komme litt lenger enn det kundene har betalingsvillighet til. Da må de finne annen finansiering for dette «tillegget».

Departementene har lang tradisjon for å finansiere nyskapende prosjekter, organisasjoner og ideelle selskaper – herunder også sosiale entreprenører. Utfordringen er at mange blir avhengige av disse tilskuddspengene, og aldri kommer forbi stadiet der de står med lua i hånda. Når pengesekken plutselig – og av og til med store medieoppslag – blir lukket, står virksomhet igjen med en stor og akutt økonomisk utfordring. Det er en av grunnene til at vi i Ferd Sosiale Entreprenører

ønsker at selskapene under våre vinger skal stå på egne økonomiske ben. Det gir kontroll over egen hverdag og resultater. Vår pengesekk skal ikke bli en sovepute, det er et midlertidig bidrag slik at virksomhetene så snart som mulig når et profesjonelt nivå.

Stiftelser og ideelle fond, samt bedrifter med penger igjen på sponsor-kontoen, ser at dette mangedobler muligheten for påvirkning av sosiale resultater pr krone investert (social impact). Vel og merke dersom de sosiale entreprenørene er opptatt av å kunne vise til resultater av innsatsen.

Nettopp det å kunne gi penger til virksomheter, som etter å ha mottatt start-hjelp fortsetter å spire og gro, er det som gjør sosialt entreprenørskap til en så sterkt voksende sektor i Europa.

Og i et Europa preget av slunkne statskasser og pressede offentlige velferds-tilbud blir betydningen av andres innsats enda tydeligere. Her hjemme er vi mest opptatt av nyskapingen og de alternative løsningene de sosiale entreprenørene representerer. I andre land er stadig flere mennesker avhengige av slike løsninger.

Katinka G. Leiner

Katinka G. Leiner

Direktør, Ferd Sosiale Entreprenører

Aspergere med solid overskudd

UNICUS

Rundt 90 prosent av alle med autisme går rett fra skolebenken og inn i NAV-systemet. For de ansatte i IT-selskapet Unicus er dette en saga blott. Virksomheten selger tjenester tuftet på Aspergerkompetanse.

Sveinung, som har jobbet i Unicus i to år, opplever jobben både som meningsfylt og utviklende.

– Her blir det stilt krav til meg, og det gir selvtillit og mestringsfølelse. Jeg ville opplevd det som nedverdiggende om jeg ikke ble stilt krav til. Og jeg tør ikke tenke på alternativet om jeg ikke hadde hatt jobben min i Unicus, sier han.

Gir konkurransefortrinn

De unike egenskapene som gir grunnlag for en Asperger diagnose opptrer ofte sammen med spesielle evner samfunnet har bruk for.

– Vi velger å se Aspergers syndrom som en ressurs i forhold til våre oppdrag på områder der autisms positive særtrekk gir oss en komparativ fordel, sier gründer og daglig leder Lars Johansson-Kjellerød.

Mennesker med Asperger har ofte analytiske og detaljorienterte evner.

Utholdenhet og konsentrasjon

Unicus leverer testtjenester som krever høy konsentrasjon over tid. Det unike med virk-

somheten er at alle testerne har Asperger syndrom.

– Testingen kan være repetitiv, og du og jeg lett ville mistet konsentrasjonen underveis. En med Asperger syndrom er like oppmerksom den hundrede gangen som den første.

Inspirasjon fra en far

Unicus' gründer har ikke som man kanskje skulle tro personlig tilknytning til Asperger syndrom.

– Inspirasjonen kom fra et lignende dansk selskap. Gründeren, Thorkil Sonne, hadde en sønn med autisme og derfor inngående kjennskap til denne gruppens utfordringer og ønsket å gjøre noe positivt. Vi samarbeider i dag med Spesialistene.

Forretningsmessig filosofi

Virksomheten får ingen offentlig støtte, og alle de 12 medarbeiderne er ansatt på ordinære arbeidsvilkår.

– Vi må overleve på forretningsmessige vilkår. Filosofien er å koble unike egenskaper som mange personer med autisme har, med næringslivets etterspørsel etter kvalitative tjenester.

Det gir økt livskvalitet for våre ansatte, og bedre resultater for våre kunder.

Denne filosofien kombinert med en tydelig strategi og målrettet arbeid har resultert i en vekst fra drøyt 2,6 millioner i oppstartsåret 2009 til bortimot 5,6 millioner i 2011.

Første fulle driftsår var omsetningen i snitt 650 000 pr. konsulent.

Unicus har forpliktet seg til å gi 20 prosent av overskuddet til støttetiltak til personer med Asperger syndrom som ikke kan fungere i en vanlig jobb.

Samarbeidet med Ferd sosiale entreprenører ga Unicus oppstartskapital og omfatter også et viktig kontaktnett og engasjement i Unicus' styre.

UNICUS

Oppstart: 2009

Gründer: Lars Johansson-Kjellerød

Antall kunder: 5

Antall medarbeidere: 12

Omsetning 2011: ca 5,6 millioner

Mål for suksess: positivt driftsresultat, antall ansatte med Aspergers, fornøyde kunder og medarbeidere med økt livskvalitet.

Overskudd tilfaller: 20 prosent av selskapets årlige driftsresultat skal ifølge vedtektene tilføres organisasjoner som bedrer autisters livskvalitet.

Kontaktperson: Lars Johansson-Kjellerød

www.unicus.no

Daglig leder Lars Johansson-Kjellerød med to UNICUS-spesialister.

«Styrerollen er interessant, meningsfull og samfunnsnyttig. Den gir mulighet til å skape en interessant fremtid for mennesker som ellers ville slitt med å finne seg til rette i arbeidslivet.»

Bjørn Nordby,
Telecomputing

Pøbelprosjektet under lupen

I Norge fullfører bare 57 prosent av elevene videregående opplæring på normert tid. 13 prosent bruker lengre tid og 30 prosent fullfører ikke. Pøbelprosjektet får unge mennesker ut i jobb eller tilbake på skolebenken.

Over 600 unge har blitt kurset gjennom Pøbelprosjektet i løpet av fem år.

En fersk undersøkelse utført av konsultentselskapet Rambøl konkluderer med at seks av ti pøbler er i jobb eller i gang med videregående utdanning etter seks uker!

Pøbelprosjektet måler selv hvor mange unge som er på vei ut i jobb, og får der en måloppnåelse på 90 prosent.

Regime i bakeriet

Pøbelprosjektet ble etablert av Arne Husjord og Eddi Eidsvåg i 1997 gjennom selskapet Sandnes Brød & Circus. Eidsvåg søkte etter en «småkriminell jævel» til bakeriet sitt. Han endte opp med syv, og Pøbelprosjektet var i gang.

I dag rekrutterer bortimot 1 200 private virksomheter over hele landet pøbler fra prosjektet.

– Oppskriften på Pøbelprosjektets suksess er tett oppfølging og strenge krav til oppmøte og motivasjon. Jobbene står klare, og vi følger dem opp i inntil fem år, sier Eddi Eidsvåg som er gründer og pøbelideolog i Pøbelprosjektet.

Viktig læring

Frafall og forsinkelser i utdanningsløpet representerer både en økonomisk kostnad for samfunnet, og en personlig sosial kostnad for den enkelte.

I Rambølrapporten ble 27 deltakere i Pøbelprosjektet intervjuet. Alle ga uttrykk for å ha hatt stort utbytte av prosjektet. Beskrivelser som går igjen er; økt selvtillit og mestringsfølelse, tatt og fått ansvar og økt arbeidslivskunnskap.

– Da jeg fikk Pøbelbeviset etter kurset, var det større enn å få vitnemålet i grunnskolen. Jeg hadde fullført noe frivillig, det er stort! sa en av deltakerne.

Godt skussmål

Rapporten fra Rambøl viser tydelig at det finnes forbedringspotensial i forbindelse med rapportering og struktur i samarbeidet

med NAV og oppfølgingstjenesten. Samarbeidet mellom arbeidsgiverne og Pøbelprosjektet fungerer derimot godt både på individ- og systemnivå. Undersøkelsen konkluderer med at effekten av kjernevirksomheten fungerer veldig bra.

– I utgangspunktet var nok det offentlige skeptisk til både navn og konsept. Disse problemene er nå tilbakelagt, sier Eidsvåg.

Pøbelprosjektet selger sine kurs med oppfølging til NAV. Arbeidet har også fått støtte fra kronprinsparrets fond og noe statlige midler.

Gründer Eddi Eidsvåg investerer i pøbler.

PØBELPROSJEKTET

Oppstart: 2007

Gründere: Arne Husjord og Eddi Eidsvåg

Antall: over 700 ungdommer

Antall medarbeidere: 19,4 årsverk

Omsetning 2011: 13 mill

Mål for suksess: Ungdom på vei ut i jobb

Organisjonsform: Pøbelprosjektet er et ideelt AS. Det betyr at utbytte ikke kan gis aksjonærene. Ved nedleggelse skal alle verdier gå til Røde Kors.

Aktuell forskning: Udanningsdirektoratet gjennomførte en undersøkelse 2008 - 2010 hvor det ble sett på effekten av arbeidet til Pøbelprosjektet. Les mer om undersøkelsen på www.udir.no

www.pobelprosjektet.no

«Som styremedlem ønsker jeg å bidra til å bygge et solid fundament for videre drift og vekst av Pøbelprosjektet.»

Rune Hartmann Nielsen, Aibel

Med forretningsutvikling på timeplanen

Alle Ferds sosiale entreprenører har startet sine sosiale virksomheter ut i fra et ønske om å forandre og forbedre samfunnet. De er gründere med hjertet på rett plass. For å overleve, og lykkes som virksomhet på sikt må idealismen kombineres med kunnskap og forretningsforståelse.

Ferd Sosiale Entreprenører tilfører virksomhetene mer enn kapital og tilgang til styrekompetanse. VelFERDskolen gir de sosiale entreprenørene innsikt og kompetanse rundt forretningsutvikling.

Pedagog og forretningsutvikler

– Som sosial entreprenør er det viktig å lære å skille mellom forretninger og følelser. I praksis lar det seg kombinere, og er helt nødvendig. Men for å starte og utvikle en virksomhet, uavhengig om den har en sosial profil eller ei, bør det være en god forretningsmodell i bunn, sier Øyvind Sandvold, som er forretningsutvikler i Ferd Sosiale Entreprenører.

Sandvold har blant annet 15 års erfaring som konsulent innen IT, management og økonomi. Derfor sitter struktur og metode i ryggmargen.

– Det er mye å lære og ta tak i for de sosiale entreprenørene i utgangspunktet, men de tar åpent i mot hjelpen. Ikke minst hører de fra de andre entreprenø-

rene hvor viktig forretningsforståelse er for å sikre innovasjon og fremgang.

Kommer to og to

VelFERDskolen arrangeres 4–5 ganger i året og har ulike tema på timeplanen. Alle de sosiale entreprenørene er velkommen med to fra hver virksomhet.

Evalueringen fra VelFERDskolen i 2011 viste at noe av det viktigste ved å delta er erfaringsutvekslingen mellom entreprenørene, sier Sandvold. Ved å bygge team skapes forståelse, erfaringsutveksling og samarbeid på tvers av porteføljen.

Viktig å måle

På skolen får deltakerne blant annet satt verdien av måling på dagsorden.

– I utgangspunktet sliter mange med nødvendigheten av å måle parametere for fremgang og samfunnsnytte. Når deltakerne oppdager hvor mye staten kan spare, eller hvordan frafall i skolen redu-

seres gjennom deres prosjekter er det tall som gjøre dem stolte, sier Sandvold. Ved å måle resultatene får man også mulighet til å endre kurs og tempo, og det kan bli lettere å få solgt inn tjenestene sine.

Bedre for barn og unge

Ferds sosiale entreprenører driver virksomheter rettet mot barn og unge. Det betyr at den samlede kompetansen om barn og unge i Norge er meget høy i entreprenørgruppen.

– Vi hjelper dem til å gjøre en god idé knyttet til deres erfaringer og kunnskap til å bli en forretningsidé med potensial for vekst og omfattende samfunnsnytte. Vi liker å se de sosiale entreprenører som et laboratorium for velferdsutvikling, noen vil blir borte, noen vil få suksess på egne ben og noen ideer vil adopteres av det offentlige.

Kompetansedeling gir muligheter for dialog og samarbeid.

Stor pågang av sosiale entreprenører

Siden 2009 har antall henvendelser fordoblet seg fra år til år. Det tyder på at begrepet sosialt entreprenørskap er i ferd med å bli kjent. Det er fristende å oppfordre flere til å se mulighetene og ta et ansvar.

Siden etableringen av Ferd Sosiale Entreprenører (FSE) i 2009 har vi etter hvert fått på plass gode rutiner for å finne, vurdere, velge og følge opp lovende prosjekter. FSE fikk inn i underkant av 200 forespørsler i 2010. Det er en fordobling fra 2009. I 2011 økte antall henvendelser til over 450, og antall søknader landet på 380. Svært mange av søknadene var gode, men få oppfylte FSEs kriterier fullt ut. Da nytt nettbasert søknadsskjema ble innført i 2011 ble det lettere å vurdere søknadene i og med at alle opplysningene kommer inn i søknadsskjemaet. – Økt synlighet og bevisstgjøring av hva vi mener med sosialt entreprenørskap, blant annet gjennom lansering av VelFERDkonferansen og kåring av årets sosiale entreprenør, har ført til ikke bare flere henvendelser, men også mer kvalifiserte søkere.

20 millioner

Ferd har også for 2012 satt av 20 millioner til forretningsområdet Sosiale Entreprenører. Porteføljen til FSE er dermed i ferd med å nå det ønskede nivået. Vel så viktig som pengene som investeres er de mange timene ansatte i Ferd og Ferdsselskaper legger inn i form av styrearbeid, rådgivning og annen oppfølging. FSE er godt fornøyd med investeringene som er gjort. Erfaringene fra driftsårene 2009, 2010 og 2011 viser at sosiale entreprenører kan tilføre store verdier, både til samfunnet og til enkeltindivider og deres familier. Porteføljeselskapene viser fremgang og stadig utvikling. Den største utfordringen nå er å sikre at stadig flere av selskapene står støtt på egen økonomisk plattform, samtidig som vi jobber med å utvikle bedre resultatindikatorer på de sosiale effektene av selskapenes aktiviteter. – Ved å synliggjøre de sosiale resultatene, tror vi at vi kan få flere til å ta et ansvar i forhold til sosialt entreprenørskap.

Forretningsutvikler Øyvind Sandvold, prosjektansvarlig Martine Turmo og direktør Katinka G. Leiner registrerer flere, og mer kvalifiserte søkere hvert år.

Vår søknadsprosess

- Sosial Entreprenør fyller inn elektronisk skjema med nødvendige opplysninger.
- Søker mottar en elektronisk bekreftelse med eget saksnummer.
- Alle henvendelser blir normalt behandlet i løpet av 14 dager etter mottatt søknad.
- Kun aktuelle henvendelser blir kontaktet for vurderingssamtale.
- Det utlyses årlig en konkurranse for å kåre årets beste sosiale entreprenør.

Viktig informasjon

- Forbered deg ved å lese gjennom elektronisk skjema på ferd.no.
- Fyll ut skjemaet med den viktigste informasjonen om ditt selskap.
- Legg eventuelt ved forretningsplan, budsjett og fremdriftsplan i eget vedlegg.
- Muligheten for å få en god vurdering er størst om forretningsideen og hvordan selskapet møter våre investeringskriterier er tydelig beskrevet.

INVESTERINGSKRITERIER

Bransje: Barn og unge - Vi er interessert i selskaper som har nye løsninger på hvordan barn og unge får utnyttet sitt potensial til positiv nytte for samfunnet og sin egen fremtid.

Resultater: Målbarhet - Alle prosjekter og selskaper vi går inn i skal ha tydelige mål med sin virksomhet, med mulighet for avtaler om målbare resultater av aktiviteten.

Forretningsmodell: Selskapets forretningsidé må gi gode muligheter for et økonomisk overskudd som sikrer muligheten for måloppnåelse og vekst, slik at den kommer flest mulig til gode. Ferd's styrke er å anvende vår kunnskap om forretningsmessig god drift på nye områder rettet mot den sosiale sektoren.

Investeringsfase: I utvikling - FSE investerer i etablerte selskaper som er i en tidlig fase av sin utvikling, eller står foran større endringer og overgang til nye faser. Vår investering av tid og kompetanse skal være avgjørende fremfor det rene kapitalbehovet.

Geografi: Norge - Vi investerer i prosjekter i Norge, fordi det er her vi kan utnytte vårt nettverk og vår kompetanse gjennom vår fysiske tilstedeværelse og nærhet til markedet.

Ledelse - Selskapene vi investerer i skal ha en handlekraftig og motivert ledelse med relevant erfaring og et sterkt ønske om å nå bestemte sosiale resultater gjennom å bygge en suksessrik bedrift.

Finansielle kriterier - Vi investerer normalt gjennom tilskudd, lån eller garantier i porteføljeselskapene våre, knyttet opp til milepæler og avtalte delmål.

FSEs rolle - Vi er en aktiv «eier» med en investeringshorisont på 3-7 år, og bidrar med vår kompetanse og vårt nettverk gjennom styrerepresentasjon og annen oppfølging av våre porteføljeselskaper.

Ferd Sosiale Entreprenører

Mellom enkeltmennesket og systemet

Forskjellige generasjoner knyttes gjerne til forskjellige egenskaper. 68-erne var rebellene. 80-tallets ungdom var liberale, og noen ble japper. 90-tallets ungdom ble kalt Generasjon-X, de brydde seg visstnok ikke.

I dag snakkes det om Me-We-generasjon, eller på norsk : Jeg-vi-generasjonen. Det er en generasjon som protesterer mot å forholde seg til de gamle skillelinjene som at man enten må fokusere på egen karriere eller gjøre noe godt for andre mennesker, at man må velge mellom å være gründer eller uselvsk aktivist, eller at man absolutt ikke kan forene forretning og sosiale mål.

Ser enkeltmenneskene

Sosialt entreprenørskap illustrerer hvorfor disse motsetningene er gale. Og selv om mange av de sosiale entreprenørene jeg har møtt er litt eldre «ungdommer» som ikke tilhører jeg/vi-generasjonen, driver de likevel i praksis et arbeid som beviser at det går an å være gründer, ha ambisjoner om å skape en arbeidsplass eller ti, sikre forsvarlig økonomisk drift – OG bidra til å gjøre verden til et litt bedre sted.

Som politiker er jeg varsom med beskrivelser av hvilke roller jeg ser for meg at sosiale entreprenører skal spille, rett og slett fordi noe av den sosiale innovasjonsprosessen nettopp gjør at vi ikke riktig kan vite dette. Men det er mulig å skissere i hvert fall en innfallsvinkel: Sosiale entreprenører kan se enkeltmenneskene, tenke utenfor boksen og bidra til å løse velferdsutfordringer.

Vekst er viktig

Vi har både en eldrebølge som kommer, og allerede i dag er det mange, særlig unge menn, som faller ut av skole- og arbeidsliv. Vi har utfordringer i NAV, i barnevernet, i skolen, ja, på en rekke områder.

Sosiale entreprenører kan spille en svært viktig rolle som innovatører og nytenkere for det offentlige, og ideene kan ofte virke enkle i ettertid, som å legge opp til samtaler og møter mellom brukerne og systemet.

Samtidig må de sosiale entreprenørene lære av offentlig sektor. Det er bra med ildsjeler og stå-på-vilje, men én ildsjel kan bare drive ett prosjekt på ett sted, og om alt er bygget rundt en persons egenskaper, er det få muligheter til utvidelse.

I offentlig sektor skal, i hvert fall i teorien, brukerne finne mye av det samme på et Nav kontor i Porsgrunn som de finner i Karasjok. Hvis sosiale entreprenører skal utvide må de klare å levere over hele landet.

Offentlige forpliktelser må til

Sosiale entreprenører kan ha et litt vanskelig forhold til det offentlige. Jeg synes det er flott at vi har fått en pott for sosiale entreprenører på statsbudsjettet, selv om den er alt for liten. Men på sikt er det absolutt ikke et mål at sosiale entreprenører bare skal bli mottakere av offentlig støtte. Snarere tvert i mot!

Målet er jo å selge sitt produkt til kunden, og kunden er i mange tilfeller offentlig sektor. Det viktigste løftet vi kunne gjort for sosiale entreprenører er å åpne opp offentlig sektor slik at man i større grad benyttet og betalte for supplerende tjenester. Jeg har møtt mange sosiale entreprenører som gjør en fantastisk innsats, men likevel vil ikke det offentlige forplikte seg til å kjøpe inn tjenestene de leverer. Slik bør det ikke være!

Høyres Torbjørn Røe Isaksen ønsker flere sosiale entreprenører velkommen.

«Noen ganger kan systemet være så uendelig stort og den enkelte så fryktelig liten.»

Torbjørn Røe Isaksen
Arbeids- og sosialpolitisk talsmann i Høyre

Sosiale entreprenører med 50 baller i luften

Gi barn en ball og kontakten er etablert! Aball1 er et innovativt aktivitets- og læringskonsept med tall- og bokstavballer som kombinerer fysisk aktivitet med faglig læring og morsom oppgaveløsning. Spillet setter ingen barn på reservebenken.

Aball1 motiverer til lek, aktivitet og læring. Også lese-, regne- og skriveferdigheter blir styrket. Språkutvikling skjer gjennom samarbeid og inkludering.

Aball1-settet består av 25 røde og 25 blå baller med tall og bokstaver. Ulike spill og øvelser motiverer til lek, læring og aktivitet.

– Vi vil ha alle barn på banen, og skape en arena hvor det er gøy å lære. Målet er at de som ikke behersker tradisjonelle metoder for læring, utvikler et ønske om å lære. Aball1 gjør fysisk aktivitet, samarbeid og læring gøy for alle, sier daglig leder Glenn Andersen.

Andersen tenker Aball1 dag og natt. Han spretter og tester ballene jevnlig mens han tenker på hva tall- og bokstavballene kan gjøre for å bidra til en mer aktiv og inkluderende hverdag for barn og unge.

Nyttig for norsken

På oppdrag fra UDI har mindreårige asylsøkere på mottak rundt i landet fått oppleve Aball1. Barn og unge i asylmottak har ofte en passiv og ensom tilværelse.

– Konseptet fungerer som integrering i praksis. Her er det ikke viktigst å være

sterkest eller raskest, men å samarbeide, sier kollega og medgründer Tor Sandnes.

Aball1 kan også brukes i skolefag som lese-, skrive- og regnetrening.

– Å kunne leke seg til norskkunnskaper vil gjøre livet mye lettere for mange barn og unge, også fra andre kulturer.

Femti baller, tusenvis av muligheter

Som daglig leder forsøker Sandnes å holde orden på alle tanker og oppgaver samtidig ved å kaste alle ballene i lufta, og så forsøke å fange dem igjen. Heldigvis er han flink til å sjonglere og å trikse med ball, så ballene ruller jevnt og trutt ut av lageret.

– Forretningsideen vår er å få flest mulig unge til å samarbeide, være i aktivitet og oppleve læringsglede. Vi har fokus på den sosiale bunnlinja, men skal også klare den økonomiske, sier Andersen

Aball1

**ABALL1,
GLADIATOR GT AS**

Oppstart: 2006.

Gründere: Glenn Andersen og Tor Sandnes.

Antall brukere: 200 Aball1-sett er ute i markedet. 60 000 elever fordelt på 150 skoler går nå på en Aball1 skole.

5 asylmottak i nord og vest og 4 mottaksklasser i Groruddalen tilbyr Aball1-aktivitet til mindreårige asylsøkere. Aball1 benyttes også i voksenopplæring, idretts-SFO, aktivitetsskoler, handikapidrettslag og idrettslag.

Antall medarbeidere: 4.

Omsetning 2011: 2 millioner.

Suksess måles i form av: Økt sosial, fysisk og faglig aktivitet blant barn og unge.

Overskudd tilfaller:

Videreutvikling av selskapet.

Aball1 støttes av:

Helsedirektoratet, Norges Fotballforbund og Fair Play.

Kontaktpersoner: Glenn Andersen og Tor Sandnes.

www.aball1.no

«Som styreleder i Aball1 har jeg mulighet til å benytte erfaring fra store selskaper inn i et mindre vekstselskap som har sterkt fokus på det sosiale bidraget til samfunnet.»

Morten Borge,
Investment
Manager, Ferd

Sosialt entreprenørskap i Norge

Sosialt entreprenørskap har nylig kommet på den politiske dagsorden i Norge. Derfor fins det lite kunnskap om hvordan sosiale entreprenører kan bidra i den norske velferdsstaten.

På oppdrag fra Nærings- og handelsdepartementet har konsulentfirmaet DAMVAD gjennomført en analyse av sosiale entreprenørers rolle i den norske velferdsstaten.

– Utredningen er et nyttig første skritt for å få oversikt over potensialet for sosialt entreprenørskap i Norge, sa nærings- og handelsminister Trond Giske, da rapporten ble lagt frem.

Kan forbedre og forandre

Ifølge undersøkelsen må økende interesse for sosialt entreprenørskap ses i sammenheng med at den sterke norske velferdsstaten er under press.

Når økende etterspørsel etter velferdstjenester og høyere kvalitetskrav møter strammere offentlige budsjetter og mangel på arbeidskraft, oppstår behov for nye, kreative løsninger.

– Det er inspirerende å se hvordan modeller fra forretningsverden kan brukes til å utvikle nye innovative produkter og tjenester med en sosial nytteverdi. Jeg tror sosiale entreprenører kan være et verdifullt supplement til offentlige tjenester, sa Giske.

Viktig samfunnsressurs

Fra et næringspolitisk perspektiv belyser rapporten at de sosiale virksomhetene kan ses som en samfunnsressurs på linje med andre virksomheter når det gjelder å generere arbeid, skatteinntekter og på sikt kanskje eksportinntekter.

Ifølge Damvad skiller den sosiale virksomheten seg fra andre former for sosialt entreprenørskap ved å ha høyere grad av forretningsorientering. De sosiale virksomhetene opererer på markedsvilkår, og må ha kontinuerlig fokus på tjenestenes kvalitet og effektivitet.

Nærings- og handelsminister Trond Giske viser stor interesse for sosialt entreprenørskap.

Utfordringer i offentlig sektor

Damvad-rapporten belyser også noen utfordringer for de sosiale virksomhetene, spesielt i offentlig sektor.

- Sosiale virksomheters produkter og tjenester er ofte målrettet mot offentlig sektor, og har derfor en offentlig monopolist som eneste kunde.
- Intervjuene med de sosiale virksomhetene i undersøkelsen viser at det er svært ressurskrevende å delta i offentlige anbudsrunder.
- Offentlige kunder oppleves ofte som lite fleksible, og at det er vanskelig å komme inn på markedet som ny og liten aktør.
- De sosiale virksomhetenes tjenester er gjerne tverrfaglige, og passer ikke inn i offentlige skarpt oppdelte budsjetter.

Sosiale virksomheter viser vei

God kvalitet betyr alt for å være en økonomisk lønnsom aktør i markedet for velferdstjenester. De sosiale virksomhetene opplever at de «viser vei» i offentlig velferdstjeneste.

Damvad anbefaler offentlig sektor å få økt kjennskap til sosialt entreprenørskap. Samarbeid med sosiale virksomheter vil kunne virke positivt inn på det offentliges innovasjonsevne.

Samspeillet mellom den offentlige sektoren og sosiale virksomheter er også sentralt for å utløse potensialet i de sosiale virksomhetene.

Tre typiske sosiale entreprenører

I forbindelse med analysen presenterer Damvad tre ulike roller den sosiale entreprenøren representerer. Rollene bør ikke oppfattes som rigide, men representerer en grov inndeling av motiver for virksomhetsetablering og valg av forretningsmodell.

IDÉUTVIKLEREN

Samfunnsengasjert – idérik – erfaren

Idéutviklerens utgangspunktet er en god idé om hvordan en forretningsmodell kan løse et samfunnsproblem.

Stifteren har et sterkt samfunnsengasjement, men ikke nødvendigvis nær forbindelse til problemet. Idéutvikleren har ofte gått

i en årrekke og ventet på en mulighet til å jobbe med «noe som gir mening». Idéutvikleren er også fasinert av entreprenørskapstanken, og oppstarten er oftest veloverveid.

FAGSPESIALISTEN

Innovativ – profesjonell – ambisiøs

Fagspesialistens virksomhet er ofte basert på profesjonell erfaring med et problemområde. Fagspesialisten har identifisert et problem, og har funnet en innovativ løsning «som virker». Har virksomheten suksess på et område, vil fagspesialisten finne det opplagt å ekspandere. Virksomhetene kjennetegnes av kontinuerlig innovasjon, det er ofte en utfordring å begrense satsingen til tjenester som har størst omsetningspotensiale. Finansiering er en typisk utfordring for fagspesialisten.

IDEALISTEN

Dedikert – kreativ – selvstendig

Idealisten har den næreste forbindelsen til sin sosiale målsetting, og erfaringer med problemet er ofte personlige. Virksomheten fokuserer på å hjelpe spesifikke grupper eller individer med noe i det offentlige systemet som ikke virker.

Idealisten er ofte kreativ med en enestående innsikt i målgruppens utfordringer. Dette gir gode forutsetninger for å designe en konkurransedyktig tjeneste.

Idealisten er den som finner det å drive en forretningsvirksomhet minst interessant, hvilket kan bli en betydelig utfordring. Idealisten lykkes oftest når virksomheten blitt tilført administrative kompetanser utenfra.

Damvad vurderer Idéutvikleren som den har best forutsetninger for å drive virksomhet. Og det er ikke nødvendigvis store forskjeller mellom idéutvikleren og andre entreprenører.

Ferd bidrar løpende til å hjelpe sosiale virksomheter med rådgivning og kapital. Ferd's investeringer har hatt en stor betydning for flere av de sosiale virksomhetene som har deltatt i denne undersøkelsen.

FAKTA OM UNDERSØKELSEN

Utredning om sosialt entreprenørskap utarbeidet av DAMVAD for Nærings- og Handelsdepartementet.

I oktober 2011 gjennomførte Damvad 20 intervjuer med sosiale entreprenører og interessenter på området.

Nærings- og Handelsdepartementet offentliggjorde undersøkelsen 3. mars 2012. Last ned hele undersøkelsen på: www.regjeringen.no

«Jeg tror at sosiale entreprenører kan være et verdifullt supplement til offentlige tjenester.»

Trond Giske
Nærings- og handelsminister

Trivsel og aktivitet i storefri

Virksomheten Trivselsleder setter positive og motiverte barn og unge i arbeid på skoler over hele landet. Jobben består i å tilrettelegge for aktiviteter som skaper samarbeid, lek og moro i friminuttene. Målet er at alle skal med!

Daglig leder for Trivselsleder er Kjartan Eide, kjent fra Kjetil og Kjartan Show på TV2.

– Å være komiker er både morsomt og utfordrende, men det er oppgaven som sosial entreprenør i Trivselsleder også! Vi får bidra til å skape en trygg, inkluderende, morsom og aktiv skolehverdag for barn over hele landet. Det er en viktig oppgave, sier Eide.

På elevenes vilkår

Skolene kjøper en utstyrspakke for lek og aktivitet fra Trivselsleder. Foreløpig er barn og ungdom på snart 700 skoler med på leken. Elever som har inkluderende og positive egenskaper, blir valgt til trivselsledere for en periode. Nominasjonen er hemmelig, men læreren kan overstyre resultatet for å sikre at elever som velges er 100 prosent mobbefrie og for å bidra til en rotasjon av vervet over tid.

Trivsel satt i system

– Det er ikke så mye opplegg som skal til. Gi elevene ansvar, og de tar ansvar, forsikrer Kjartan. Han er overbevist om at et fast utemiljø som gjør at elevene vet hvor aktivitetene foregår, gjør det lettere å delta og vanskeligere å holde noen utenfor. Trivselslederne tar seg spesielt av dem som går alene. – Er det kult å være trivselsleder, vil stadig flere elever jobbe for et inkluderende skolemiljø.

Oppsiktsvekkende resultater

På oppdrag fra Trivselsleder gjennomførte Analysebyrået Maturus i mars 2011 en undersøkelse om programmets foreløpige resultater ved 153 skoler. 97 prosent av skolene mente aktivitetsnivået var blitt høyere eller mye høyere i storefriminuttene. 69 prosent opplevde at konfliktnivået mellom elevene var blitt lavere eller mye lavere. 90 prosent oppga at nominasjonsprosessen får frem vennlige og respektfulle trivselsledere

– I Tromsø-skolene snakker vi om

tida før og etter Trivselsprogrammet.

Alle trivselsskolene rapporterer om mer aktivitet og færre konflikter i utetida.

Trivselsprogrammet er et utmerket tiltak i vårt proaktive arbeid for bedre skolemiljø, sier Heidi Skøyen Johansen, avdelingsleder Mortensnes skole og TL-koordinator Tromsø.

Sosialt entreprenørskap

Dugnadsånd har alltid hatt en viktig plass i Norge. Sosiale entreprenører tar denne filosofien videre, og skaper virksomheter med gjennomslagskraft og langsiktige strategier. Selskapene finner sin plass mellom det som tradisjonelt har vært betraktet som statens oppgaver og veldedige organisasjoners fokus.

– Det må være rom for offentlig ansvar samtidig som enkeltpersoner kommer med gode ideer.

Kjartan mener dessuten at det ikke nødvendigvis er en konflikt mellom å skape økonomiske og sosiale resultater.

– For at en virksomhet tuftet på sosialt entreprenørskap skal vokse og utvikles er en kombinasjon av kompetanse, kreativitet og kapital helt nødvendig.

TRIVSELSLEDER

Oppstart: 2009

Gründere: Kjetil T. Hasselberg og Kjartan Eide

Antall skoler: 680

Antall medarbeidere: 7
(+ 8 deltid)

Omsetning 2011: 11 millioner

Suksess måles i form av:

Antall skoler, antall elever involvert, økt aktivitet i storefriminuttet og andre friminutt, vennskap, inkludering, reduksjon av konflikter. Ref. brukerundersøkelser og forskning blant elever.

Overskudd tilfaller: Videreutvikling av selskapet.

Kontaktpersoner: Tommy Bottenvik og Kjartan Eide

www.trivselsleder.no

«Som styremedlem er det svært tilfredsstillende å se at selskapet til de grader har levert i forhold til forventningene, og at skalerbarheten i forretningsmodellen er så tydelig»

Lars Christian Tvedt, Ferd Invest

Moro for barna – viktig for Norge

Utviklingen innen teknologi og naturvitenskap er superrask. For hvert år som går blir gapet mellom virkeligheten og undervisningen i skolen større.

Forskerfabrikken, som ble etablert i 2002, arrangerer fritidskurs og sommerskole der barn og unge får fordype seg i naturvitenskap og teknologi.

– Målet er at kursene skal bidra til at unge mennesker blir bedre rustet til å møte utfordringene vår tid byr på, sier dr. philos Hanne Finstad, gründer av Forskerfabrikken.

Forskerfabrikken arrangerer også etterutdanningskurs for lærere. Etter ti år har 14 000 barn og nesten 5000 lærere vært i sving på fabrikken. Målet er å nå et sted mellom 10 000–20 000 barn eller ungdom per år. I 2011 deltok 2 350 barn på sommerskole i regi av Forskerfabrikken.

Viktig for veien videre

– I dag kjenner ungdom seg frie til å velge hva de vil jobbe med. Skal vi få flere unge mennesker til å velge naturvitenskap og teknologi må andelen som kjenner en dyp indre motivasjon for disse fagene øke. Men det er vel så viktig at unge voksne mennesker har en naturfaglig basiskunnskap uavhengig av hvilket yrke de velger, sier Finstad.

Fotball og forskning

Når barn sparker fotball har de ofte en heilagjeng på sidelinja. Barn og unge med interesse og anlegg for realfag opplever mindre klapping og jubel. Tvert i mot kan de lett bli oppfattet som litt nerdete.

– Vi ønsker at det skal bli like naturlig for barn å drive med forskning som idrett i fritiden, og gjerne begge deler. Vi vil være en arena der det er kult å trene hjernen og lære om naturvitenskapene, sier Finstad.

På sikt ønsker Forskerfabrikken å videreutvikle kurstilbudet for ungdom. Med fokus på hvordan naturvitenskap påvirker samfunnsutviklingen og angår alle mennesker uavhengig

av nasjonalitet og religion.

– Kanskje vi også kan lage kurs som bidrar til å skape økt forståelse mellom unge mennesker med ulik bakgrunn, sier Finstad.

Læring gjennom sansene

Deltagerne skal ha det gøy samtidig som de lærer. Teori og kunnskap om abstrakte eller usynlige begreper i kjemi, fysikk og biologi, blir visualisert gjennom spennende forsøk. Eksperimentene skal overraske, skape undring og engasjere. Videre stimulerer de sansene gjennom syn, lukt, smak, hørsel og berøring.

Mord og slim

Forskerkursene er tilpasset ulike aldersgrupper og har stor variasjon i innhold og fokus. Kjemi, fysikk, biologi og krimteknikk kan stå på timeplanen. På kurset «Magisk slim», produseres 3 typer slim på 2 timer. Samtidig fokuseres det på atomer og molekyler.

– På kurset i krimteknikk skal barna oppklare mordet på kalkunen

«Jeg ble veldig glad i fysikk på videregående og realfag generelt, og nå studerer jeg medisin. Det var ikke aktuelt å bli noe som ikke hadde med naturvitenskap å gjøre!»

Sitat fra undersøkelsen som Forskerfabrikken gjennomførte i 2011.

FORSKERFABRIKKEN

Oppstart: 2002

Gründer: Hanne S. Finstad

Antall medarbeidere: 7 i administrasjonen, 120 frilansere

Omsetning 2011: 7,7 millioner

Mål for suksess: At fremtidens voksne forteller at de har blitt inspirert av Forskerfabrikken som barn.

forskerfabrikken.blogspot.com
www.forskerfabrikken.no

Undersøkelse om varig motivasjon

I 2011 gjennomførte Forskerfabrikken en elektronisk undersøkelse blant elever som deltok på forskerkurs for 9–10 år siden. Målet med undersøkelsen var å finne ut hvordan deres interesse for naturvitenskap og teknologi hadde utviklet seg.

Her er et utvalg resultater:

- Forskerkursene påvirker barn uten realistforeldre til å velge realfaglig.
- Hele 93 prosent er fortsatt interessert i naturvitenskap
- 25 prosent mener kursene var viktige for valg av fordypning i realfag på videregående skole.
- Det var en positiv korrelasjon mellom antall gjennomførte kurs og valg av realfag på videregående skole.

Calcutta. For å klare det må de undersøke DNA fra flere mistenkte, analysere blodspor og forske på et mystisk selvløsende stoff, sier Finstad.

Landsdekkende kurs og kapital

I 2010 inngikk Forskerfabrikken et samarbeid med Tekna. Foreningens nasjonale nettverk har gjort det mulig å holde kurs over hele landet. I tillegg får Teknas medlemmer bidra med viktig kunnskap og erfaring som styrker realfagenes stilling fremover.

I 2009 ble Forskerfabrikken AS utnevnt til en av Ferd's sosiale entreprenører.

– Støtten fra Ferd har vært helt avgjørende for resultatene vi har oppnådd de siste tre årene. Vi har ikke «bare» fått penger, men også rådgivning. Styreleder

Ole-Petter Trovaag i Elopak bidrar med sin, og øvrige eksperter i Elopaks spisskompetanse. Som biokjemiker er det mye jeg ikke kan om merkevarebygging og forretningsutvikling, sier Finstad.

Da styret anbefalte Forskerfabrikken å ansette en forretningsutvikler kom Anne Eriksen inn i bedriften. I dag er hun fabrikkstyre, daglig leder, og en fantastisk sparringpartner.

Sosial entreprenør i verdensklasse

I 2010 ble Hanne Finstad utnevnt til Ashoka-fellow i det prestisjefylte amerikanske nettverket for sosiale entreprenører i hele verden. I Norge deler hun kun tittelen med Johan Olav Koss i Right To Play og Marit Sanner i Forandringsfabrikken.

«Styrerollen i Forskerfabrikken har utviklet seg fra å hjelpe en grunder til å være styremedlem i en mellomstor bedrift.»

Ole-Petter Trovaag, Elopak

Ny rekord for Asfalt-selgere

TRIVSELSLEDER

Oppstart: 2009

Gründer: Kirkens Bymisjon i Rogaland ved Maggi Hatløy og Paul Hjelmervik i samarbeid med brødrene Einar og Terje Lie Pedersen.

Område: Rogaland - med salgskontorer i Stavanger, Sandnes, Egersund og Haugesund. I tillegg fins depoter i flere kommuner.

Antall ansatte: 3 personer (2,5 årsverk)

Antall selgere: Ca. 350 registrerte

Omsetning: kr 5,4 millioner - resultat kr 672 500.

Suksess måles i: Antall selgere, antall solgte magasiner, økonomisk resultat og de «gode historiene»

Overskudd tilfaller: Samarbeidspartnere ved salgskontorene, egenkapital til stiftelsen for å være rustet til å møte eventuelle problemer - og for å kunne bli et stabilt og varig tilbud.

Kontaktperson: Ove Nikolaisen

www.gatemagasinetasfalt.no

«Det er tilfredsstillende når min erfaring og kunnskap kan bidra til en bedre hverdag for samfunnets svakeste.»

Styremedlem Kjetil Savareid, Aibel

Gatemagasinet Asfalt, som selges av mennesker med ruserfaring i Rogaland, har hatt en eventyrlig utvikling. Det første nummeret i 2009 solgte 13 000 eksemplarer. Magasinet som kom ut ved årsskiftet 2011/2012 sprengte alle rekorder med 40 925 solgte!

Magasinets suksess måles ikke bare i antall solgte eksemplarer eller kroner i kassa. Hvert magasin som selges har også en egenverdi i form av overført verdighet til de bortimot 350 selgerne. For mange har Asfalt gitt dem mot og en grunn til å våge seg ut i dagslys.

Verdifullt for flere

Asfalts selgere kjøper bladet for 25 kroner og selger det videre for 50. Mellomlegget beholder selgeren som lønn. Salgsarbeidet og inntektene bidrar til å øke selgernes selvbylde og gjør at de kan føle som en del av noe større. Selgerne får en årsinntekt på 16 500 kroner ved å selge 110 magasiner i snitt pr. måned.

– Den følelsen av å være del av noe større, har alle vi andre som er involvert i Asfalt også. Vi ønsker å skape forståelse og dialog mellom ulike sosiale grupper og bidra til å rive ned fordommer i samfunnet, sier Helle Aasand, som er ansvarlig redaktør Asfalt. Hun forteller også at den sosiale kontakten mellom kjøper og selger er svært verdifull for begge parter.

Fikk menneskerettighetspris

I desember 2011 ble Asfalt hedret med Sola kommune og Sparebank 1 SR bank sin Menneskerettighetspris 2011.

I prisens statutter står det: Mottaker av prisen må ha gjort en fortjenestefull innsats for å fremme arbeidet med, og kunnskapen om menneskerettighetene.

– Vi er ydmyke og veldig glad for anerkjennelsen som ligger i å få en slik pris, sa redaktør Helle Aasand til Solabladet under utdelingen. I 2010 fikk Gatemagasinet Aftenbladets statuett.

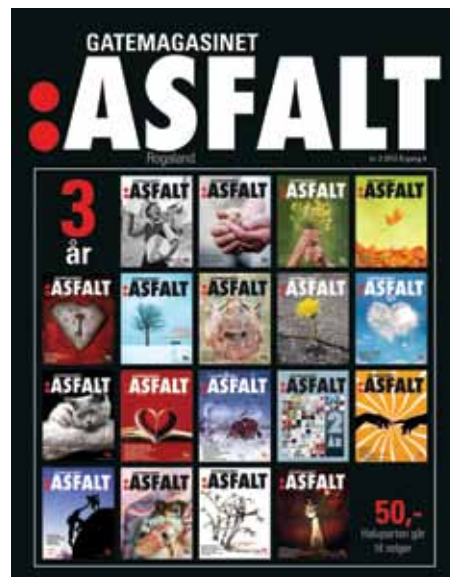
Sterke saker

Bak magasinet står mennesker med et brennende engasjement for svake grupper i samfunnet. Innholdet i Asfalt lages av dedikerte journalister og fotografer med et kritisk blikk på hvordan samfunnet faktisk

fungerer.

Magasinets redaksjonelle profil er å vise samfunnets ulike sider gjennom å gi ordet til mennesker med et budskap, portretter, reportasjer eller ved å fortelle den gode historien.

Ferd ga en garanti på 500 000 kroner ved oppstart, men hovedbidraget er kompetanse. Aibel, som er en del av Ferd-konsernet, har med Kjetil Savareid i styret i Asfalt.

Gatemagasinet Asfalt gir rusmisbrukere en verdig hverdag.

«Vi ønsker å skape forståelse og dialog mellom ulike sosiale grupper og bidra til å rive ned fordommer i samfunnet.»

Helle Aasand
ansvarlig redaktør Asfalt

k1

MX
SPORT
Randaberg

RO

006

GATEMAGASINET

ASFALT

1. Utvalg av mest
2. Utvalg av mest
3. Utvalg av mest
4. Utvalg av mest
5. Utvalg av mest

50

Årets sosiale entreprenør 2011

Noen vil bryte barrierer!

Da Heidi Wangs far fikk en demenssykdom, og hun ble pårørende, ble hun både trist og opprørt. Hun opplevde at hun alltid var jakt etter noen. Noen som kunne hjelpe, svare på spørsmål eller ta beslutninger. I stedet for å resignere startet Wang Noen AS.

I Norge er bortimot 250 000 personer, både syke og pårørende, berørt av demenssykdom. Det offentlige behandlingstilbudet til demente gir ikke nok bistand og veiledning for aktivitet og deltakelse i hjemmet og samfunnet. Gründeren i Noen har en visjon om at personen med demens skal bli en ressurs i sitt eget liv og samfunnet.

Noens hverdagsfilosofi

Virksomheten har spesialisert seg på aktivitets- og omsorgstjenester for demente, slagpasienter, personer med Parkinson eller lignende sykdommer. Målet er å gi brukerne en aktiv hverdag og økt livskvalitet.

– Vi strekker oss etter å gi eldre en meningsfylt verdig alderdom. Sammen med en veileder blir brukeren motivert og hjulpet til å utføre ulike oppgaver og aktiviteter. Det kan være å gå tur, å vaske huset, samtale, eller treffe andre i samme situasjon. Opplevelser hvor den enkelte erfarer mestring, aktivitet og deltakelse i samfunnet, sier Wang. Hun forteller at Noen også har tilbud for pårørende.

Verdiforankret sosial entreprenør

Noen ser det som sin rolle som sosial entreprenør å bidra til å skape endring og forbedring av enkeltmenneskers og grupper

livsvilkår. Dette målet skal nås ved hjelp av forretningsmessige metoder.

– Vi skal finne nye løsninger på sosiale- og helserelaterte utfordringer og nå ut til så mange som mulig, sier Wang.

Noens verdier er tuftet på likeverd, samhold, respekt og et gjensidig ønske om suksess. Da kan det bli det lønnsomt og bærekraftig innenfor rammene til en sosial entreprenør

Økt profesjonalisering

Da Noen ble Årets Sosiale Entreprenør i fjor fikk de sårt tiltrengt egenkapital.

– Prisen gjorde at Noen skjøt fart. Premien på 500 000 kroner har gått til utvidelse av driften så vi har nå 17 medarbeidere og betjener 11 kommuner. Vi skal fortsette å vokse og starte franchiseforetak og flere avdelinger.

Noen er også godt i gang med å dokumentere metode og resultater. Bedriften kan vise til gode sosiale resultater og for 2011 ble det økonomiske resultatet 170 000 kroner.

– Ingen kan hjelpe alle, men Noen skal hjelpe så mange vi kan.

Vårt mål er å ha en landsdekkende virksomhet innen 2015, avslutter Wang optimistisk.

NOEN AS

Oppstart: 2008

Gründer: Heidi Wang

Antall brukere siden starten:
Ca. 120

Antall medarbeidere: 17

Resultat 2011: 170 000 kroner

Suksess måles i: både sosial og økonomisk verdi.

Overskudd i selskapet tilfaller virksomheten.

www.noen-as.no

Små ting som å gå en tur, snakke med andre eller vaske eget hus kan bety mye for mange eldre.

«Noen er et strålende eksempel på sosialt entreprenørskap med gjennomtenkt og solid forretningsmodell rundt sin sosiale misjon.»

Juryen i Årets Sosiale Entreprenør 2011

En motor for mestring

Kjør for livet gir barn og unge inspirasjon, motivasjon og mot til å tro på seg selv og sin fremtid. Ved hjelp av motor og motorsport, opplever deltakerne samhold, mestring og engasjement som fører til læring og utvikling.

Fritidstilbudet Kjør for livet er der for barn og unge, og har tro på dem – på tvers av kultur, etnisitet og bakgrunn.

– Ikke alle barn og unge passer inn i tradisjonelle fritidstilbud som fotball, ski og håndball. Mange har ikke fått vært deltager på et godt lag, og aldri kjent på det å være en viktig brikke i en større team. I Kjør for livet gir vi spenningsøkende ungdom et nytt lag å være medlem på, sier gründer og daglig leder Knut Ove Børseth. Han er tidligere europamester i rallycross og har siden drevet tilpasset ungdomsarbeid på sin egen gård utenfor Trondheim.

Søker sentral støtte

Det er i hovedsak barnevernet i kommunene som kjøper Kjør for livets tjenester.

– Barnevernet er en kunde som må snu på hver krone. Derfor jobber vi mot sentrale myndigheter og lokale aktører for å få penger til drift og ekspansjon. Vi er svært opptatt av kvalitetssikring og dokumentasjon, og vil nå i to år jobbe tett med SINTEF og NTNU. På sikt kan dette samarbeidet gi muligheter også inn hos sentrale myndigheter.

Forskning gir forbedring

Frem til 2014 skal det utarbeides en rapport om Kjør for livet. SINTEF skal følge temaet trafikksikkerhet mens NTNU samfunnsforskning skal se på de samfunnsmessige sidene ved Kjør for livets arbeid.

– Dette samarbeidet vil bety mye for oss. Løpende tilbakemeldinger og dialog vil gi oss uvurderlig innsikt og fokus på vårt forbedringspotensial, sier Børseth, som har ambisiøse mål for Kjør for livet.

– Innen 2014 skal vi ha 25 Kjør for livet-klubber spredt over hele landet.

Gjennom samarbeid med SINTEF, NTNU og støtte fra Ferd Sosiale Entreprenører, har vi alle forutsetninger for å lykkes.

Sikkert samarbeid

Kjør for livet arrangerer også actionfylte

Spenningsøkende ungdom blir utfordret i trygge omgivelser i Kjør for livet.

aktiviteter som bidrar til bedre selvfølelse og opplevelse av mestring. Men også sikkerhet er viktig.

– Vi er opptatt av sikkerhet og respekt for regler. Gjennom samarbeid med Politiet, Trygg trafikk og Statens Vegvesen er dette i fokus, sier Børseth.

Kjør for livets engasjement skaper også aktivitet ut over sine klubblokasjoner. I 2012 arrangeres flere opplevelsbaserte aktiviteter for unge med et iboende spenningsdriv.

– De vil få en liten smakebit på hva Kjør for livet gjør og står inne for, avslutter Børseth.

KJØR FOR LIVET

Oppstart: 2011

Gründer: Knut Ove Børseth og Siri Mette Gynnild

Antall team: 5

Antall medarbeidere:

Admin: 5

Suksess måles i: Gode opplevelser og mestring

Overskudd tilfaller: Overskudd tilbake til drift.

www.kjorforlivet.no

«Som styremedlem kan jeg se virksomhetens potensiale og utfordringer med et konstruktivt og erfarent blikk. Jeg kan tilføre struktur, utfordre etablerte sannheter og stille kritiske spørsmål.»

Carl Brynjulfsen,
Ferd

Når gode råd er gratis

Gjennom en pro-bono avtale får organisasjoner og virksomheter hjelp av spesialister de ellers ikke ville hatt råd til å benytte. Ferd's sosiale entreprenører tilbys støtte fra advokatfirmaet Schjødt og kommunikasjonsbyrået Kreab Gavin Anderson Oslo.

Mange virksomheter som opplever juridiske utfordringer venter for lenge før de søker hjelp. Frykten for høye advokat-honorarer gjør at de stikker hodet i sanden med håp om at problemene skal bli borte.

Ferd sosiale entreprenører trenger ikke gå i denne fella. Gjennom en avtale mellom advokatfirmaet Schjødt og Ferd er det gratis hjelp å få av noen av landets beste advokater.

– Det er mange hos oss som ønsker å være involvert i arbeidet med de sosiale entreprenørene. Vi kan bidra med både spesialkompetanse innen vårt hovedområde forretningsjus og andre juridiske problemstillinger, sier Jakob Villum, som vil holde i trådene og koordinere innsatsen overfor Ferd's sosiale entreprenører.

– Vi har en lang tradisjon for å gi pro bono tid til store og små prosjekter i Schjødt, men denne avtalen gir oss en

spennende mulighet til å bruke mer av vår forretningskompetanse i innsatsen.

Har du tre gode råd til ledelsen i virksomhetene?

1. Hold orden i sysakene. Det er viktig å holde orden på generalforsamlinger, styreprotokoller, aksjebok, ansettelsesavtaler, kundekontrakter, osv. Lag et godt arkiv, gjerne elektronisk, og oppdater løpende. Skal man få inn en ny investor eller delta i et offentlig anbud kan dette være avgjørende og da er det ofte for sent å rekonstruere.
2. Hvis man har utviklet et produkt eller ide: Vern den! Dette gjelder i alt fra kundekontrakter (pass på at kunden ikke kan stikke av med konseptet – husk at offentlige organer ofte ikke er noe «snillere» enn private), leverandørkontrakter (pass på at dere får de

rettigheter dere trenger og at eventuelle oppsigelsesbestemmelser er rimelige), ansettelseskontrakter (pass på at de ansatte har gode konfidensialitetsavtaler, overdrar opphavsrett til ideer og produkter de utarbeider i arbeidsforholdet og i en rimelig periode forplikter seg til ikke å starte konkurrerende virksomhet).

3. Ikke del detaljert informasjon om virksomheten uten å inngå konfidensialitetsavtale.

Schjødt er et moderne, internasjonalt orientert advokatfirma med en miks av nye talenter, erfarne partnere, avanserte teknologiske løsninger og veletablerte faglige prosesser

www.schjodt.no

Pro bono: Johan H. Andresen taler til en engasjert forsamling fra advokatfirmaet Schjødt.

Morten Woldsdal, Managing Partner og daglig leder i Kreab Gavin Anderson Oslo.

Kreab Gavin Anderson har i flere år gjort pro bono-arbeid for ulike selskaper, organisasjoner og personer. Formelt er det selskapet som bistår Ferd's sosiale entreprenører.

– Ferd's satsing på sosiale entreprenører er både viktig og spennende rent faglig, sier

Morten Woldsdal, Managing Partner og daglig leder i Kreab Gavin Anderson Oslo. Han er selskapets kontaktperson i forhold til Ferd.

Strategi og posisjonering

Woldsdal er en nestor i norsk kommunikasjonsbransje. Han har vært næringslivsjournalist i Dagens Næringsliv og Aftenposten, informasjonssjef i Apple Computer, kommunikasjonsdirektør i Statoil og daglig leder/ kommunikasjonsrådgiver i flere ledende kommunikasjonsbyråer. Han er også styreleder i bransjeorganisasjonen Norske Informasjonsrådgivere (NIR).

– Blant Ferd's sosiale entreprenører har jeg vært mest involvert i Unicus, som er en spennende virksomhet med et unikt konsept. Min oppgave som rådgiver er først og fremst å bistå med utvikling av kommunikasjonsstrategi, håndtering av utfordringer og muligheter samt posisjonering, sier han.

Vær føre var

Woldsdal peker ut to viktige utfordringer

de sosiale entreprenørene har i forhold til media:

– Mange sosiale entreprenører er bygget på sterke personligheter - på godt og vondt. Det faktum at Johan H. Andresen, står bak satsingen, og er veldig engasjert i selskapene, gjør mediernes nyhetsterskel lav. Om noe skjer i selskapene kan dette raskt bli hengt på Ferd og Andresen. Samtidig er dette også en stor mulighet.

Har du tre gode råd til ledelsen i virksomhetene?

1. Alt virksomhetene gjør må tåle offentlighetens lys.
2. Selskapene bør ha et proaktivt forhold til håndtering av eventuelle utfordringer som kan ha offentlighetens interesse.
3. De må være meget godt forberedt i all kontakt med offentligheten.

Kreab Gavin Anderson Oslo er blant landets ledende miljøer innen strategisk selskapskommunikasjon, myndighetskontakt, finansiell kommunikasjon og endringskommunikasjon.

www.kreabgavinanderson.com

INTERNASJONAL ANERKJENNELSE

Ashoka, som er verdens største organisasjon for sosialt entreprenørskap, har utnevnt Marit Sanner i Forandringsfabrikken og Hanne Finnstad fra Forskerfabrikken til Ashoka-fellow. Det betyr at de er i selskap med noen av de dyktigste sosiale entreprenørene i verden. I Norge deler de tittelen med Johann Olav Koss i Right To Play.

- Bill Drayton grunnla Ashoka i 1980.
- Ashoka er verdens største organisasjon for sosiale entreprenører.
- Første Ashoka Fellow valgt i India i 1981.
- Ashoka har idag over 2000 Fellows i over 60 land.
- Ashoka Skandinavia etablert i 2011.

Løfter unge stemmer

Forandringsfabrikkens mål er å skape forandringer i barnevern, psykisk helsevern, fengsel, støttesenter, sykehus og skolevesen. Det gjøres gjennom å løfte barn og unges stemmer til makta og vise de enorme mulighetene for konkret forandring som finnes i rådene deres.

Forandringsfabrikken oppsøker steder der ønsker om forandring finnes. Barn og unge blir inspirert og motivert til å beskrive sin virkelighet, på godt og vondt, og komme med forslag til forandring. Rådene presenteres i direkte møter mellom de unge proffene og nasjonale myndigheter, ministre og stortingspolitikere,

departementer og direktorater.

– Vi er overbevist om at hjelpesystemene må utvikles gjennom erfaringene og rådene fra dem som får hjelp der. Her er mye ugjort i Norge, sier fabrikkleder Marit Sanner. Hun startet Forandringsfabrikken sammen med Eva Dønnestad ved årsskiftet 2003-04.

Metodikk som engasjerer

Med visuelle, engasjerende arbeidsmåter og respektfull, undrende dialog, skapes møter med barn og unge i ulike virkeligheter rundt om i landet. Metodikken er utviklet for at barn og unge skal ønske å dele sannheter og tro på nytten av å bidra.

Når barn og unge fra Forandringsfabrikken gir råd og kommer med forslag til forandring lytter ministre, forskere og fagfolk.

– Vi legger sterk vekt på å se de unge som samarbeidspartnere. Dette er verdifullt for de offentlige og private hjelpesystemene som får økt innsikt og kompetanse. Det er også verdifullt for de unge som får bidra, og for dem som kommer «etter dem». De vil nyte godt av forandringene og forbedringene som blir resultatene av innsatsen, sier Sanner.

Stortingsmelding fra unge

I 2011 fikk daværende statsråd Audun Lysbakken den første «Stortingsmeldingen» skrevet av unge. Forandringsfabrikken unge BarnevernsProffer med erfaring fra fosterhjem og institusjon, ga ministeren svar på viktige utfordringer i barnevernet. Nå skal de første proffene treffe den nye barne-ministeren.

– Vi angriper ingen, vårt mål er å bevisstgjøre og utdanne politikere, forskere, fagfolk og studenter, sier Sanner.

Oppsiktsvekkende resultater

Forandringsfabrikken innsats og resultater er oppsiktsvekkende. Når de unge proffene snakker, lytter ministre, forskere, byråkrater og beslutningstakere.

– Ungdommenes erfaringer og råd løstes konstruktivt til makta av de unge selv. Vi i Forandringsfabrikken finner veier og åpner dører – og vi bidrar i dialog med de unge. I åpne og inspirerende møter mellom unge og voksne, formidles kunnskap og skapes forståelse. Rett som det er åpnes hjertedører. Da kan viktige og vidunderlige ting skje, sier Sanner stolt.

Ungproffene i Forandringsfabrikken

Forandringsfabrikken proffer er barn og unge i hjelpesystemene som har unik kunnskap og erfaring de kan dele for å skape forandring.

BarnevernsProffene er unge som lever i barnevernet. De gir råd de mener er avgjørende for et godt barnevern. Rådene gjelder ansatte, flytting, samvær med foreldre, grensesetting, tvangsbruk og unges innflytelse.

BarnevernsProffene ønsker nye begreper i hjelpesystemene. Begrepene som brukes kan avgjøre en persons selvfølelse, situasjonsoppfatning eller de kan avgjøre maktbalansen mellom mennesker.

Noen eksempler på ønskene om nye begreper:

- Fosterbarn blir til omsorgsbarn
- Fosterforeldre blir til omsorgsforeldre
- Tilsynsfører blir til tillitsperson
- Avlastningshjem blir til besøkshjem

Andre ord som de unge proffene mener bør «oversettes» er: beredskapshjem, saksbehandler, institusjon, samvær, biologiske foreldre.

JustisProffene er unge med erfaring fra soning i fengsel, varetekt, glattceller, straff på barnevernsinstitusjon eller i samfunns-tjeneste.

PengeProffene er unge med erfaring fra å vokse opp med dårlig råd.

Viktige møter

Forandringsfabrikken unge proffer har hatt forandringsmøter og gitt råd til blant andre: kunnskapsminister Kristin Halvorsen, tidligere justisminister Knut Storberget og representanter fra justisdepartementet, tidligere statsråd Audun Lysbakken og Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, de ulike partigruppene på Stortinget og barnevern over hel landet.

I dialog med forskere

I 2011 ble det opprettet en dialog mellom NOVA (Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring) og Forandringsfabrikken. De unge fortalte forskere hva de bør vite om barnevern, og hva det bør forskes mer på. Ungdommene presenterte samtidig sine svar fra «Stortingsmelding 1: Det gode barnevernet». Temaene var: voksne i barnevernet, flytting og plassering, akuttinstitusjoner og låste dører, grensesetting, tvang og ung innflytelse i barnevernet.

«Man må kjenne virkeligheten for best å kunne forandre den.»

Representant fra Barnevernsproffene

FORANDRINGSFABRIKKEN

FORANDRINGSFABRIKKEN

Oppstart: 2004

Gründere: Eva Dønnestad og Marit Sanner

Antall medarbeidere: 4
(mål 2013: 6 ansatte)

Antall mottakere: ca 5000

Omsetning 2011: ca 3,5 millioner
(mål 2012: 5 mill)

Mål for suksess: oppnådde systemforandringer, tilbakemeldinger på konkrete forandringer, antall fagfolk og forskere på opplæring, antall unge proffer involvert i arbeidet, synliggjøring av Forandringsfabrikken arbeid

Nye proffer i 2012: Psykiatri-Proffene med erfaring fra psykisk helsevern SkoleProffene fra mellom- og ungdomstrinn

www.forandringsfabrikken.no

«Det gir en god følelse som styremedlem å bidra til at flere barn og unge slipper til med sine stemmer i samfunnet, ved å bruke vår kunnskap til å styrke Forskerfabrikken som selskap.»

Styremedlem
Katinka G. Leiner

Entreprenørskap i utdanning gir etableringer og arbeidsplasser!

En stor del av fremtidens arbeidsplasser er ennå ikke skapt. Det er de som går på skolen i dag som vil ha ansvaret for utviklingen av offentlig og privat sektor i fremtiden. Over hele landet jobbes det for å legge til rette for nyetablering og utvikling av arbeidsplasser. Det er en forutsetning for å lykkes.

På oppdrag fra Ungt Entreprenørskap Norge og hovedorganisasjonen Virke har Østlandsforskning gjennomført en undersøkelse på egenetablering blant unge i alderen 24-25 år.

17 prosent av de som har drevet Ungdomsbedrift (UB) har etablert egen virksomhet, mot 13 prosent i kontrollgruppen. Forskjellen på 30 prosent er signifikant og representerer mange bedrifter og arbeidsplasser. 33 prosent av tidligere UB-elever har lederansvar i dag – mot 25 prosent i kontrollgruppen. 46 prosent av UB-deltakerne ønsker å bli selvstendig næringsdrivende – mot 39 prosent i kontrollgruppen.

Et tilbud til alle

Vi må legge til rette for at de unge får holdninger og kompetanse som gir de beste forutsetninger for at de – og vi – skal lykkes. Alle elever fortjener et tilbud om entrepre-

nørskap i sin utdanning, ikke bare de som er så heldige å ha en engasjert lærer eller en visjonær rektor ved skolen.

Kultur for kompetanse

Det finnes gode eksempler på kommuner og fylker som har innarbeidet entreprenørskap som en gjennomgående satsing i planer og prioriteringer. Vi trenger en kultur for entreprenørskap ved den enkelte skole, i hver enkelt kommune. Fylkesting og kommunestyre har ansvaret for å sørge for at utdanningssystemet leverer nok og riktig kompetanse for eksisterende og fremtidig arbeidsliv.

Integrering hele veien

Holdninger og kultur vedtas ikke; det skapes over tid. Kommunestyret må sette krav til skolene, mål må formuleres og resultater må måles. Lærere må gis grunnleggende kunnskap om pedagogisk entreprenørskap og

UNGT ENTREPRENØRSKAP

Satsingen på entreprenørskap i utdanning er nedfelt i regjeringens «Handlingsplan for entreprenørskap i utdanning 2009-2014». Med forankring i handlingsplanen har Ungt Entreprenørskap utviklet programmer og aktiviteter for entreprenørskap i hele utdanningsløpet.

Først handler det om å utvikle holdninger og kultur, mens kunnskap om bedriftsetablering kommer i ungdomsskolen og videre oppover i utdanningsløpet. Alle programmene er forankret i Kunnskapsløftet. Ferd bidrar til at 20 prosent av skolene i Norge har i entreprenøraktiviteter å timeplanen.

VM i Ungt Entreprenørskap: Norske deltagere gjør seg også bemerket i internasjonale sammenhenger.

«Det er viktig at kommende næringslivsaktører får utvikle kompetanse og holdninger som fremmer innovasjonsevnen, og at fremtidens politikere og byråkrater får kunnskap og erfaringsbakgrunn til å forstå næringslivets behov og hvordan verdiskapning foregår.»

Styremedlem Johan H. Andresen

hvordan læringsarenaene kan inkludere samfunns- og arbeidsliv. Kommune og fylke må som arbeidsgiver legge til rette for etter- og videreutdanning av lærere, mens staten må holde trykk på arbeidet med å integrere entreprenørskap i lærerutdanningen.

Milliarder å hente

Arbeid med ungdomsbedrift gir konkret kunnskap om bedriftsetablering, og bidrar også til å utvikle personlige egenskaper og holdninger. I tillegg øker elevenes trivsel og motivasjon. Det er lett å se en

sammenheng til at dette kan redusere frafall i videregående skole. Når rundt 1/3 av elevene ikke fullfører videregående opplæring, er det alvorlig – mest for den enkelte, men også for oss som en kunnskapsbasert økonomi. Samfunnsregnskapet fra Senter for økonomisk forskning gir klar tale; dersom andelen som gjennomfører videregående opplæring øker fra 70 til 80 prosent, blir den samfunnsmessige gevinsten 5,4 milliarder årlig!

Siste nytt: Intempo inn i porteføljen

Intempo AS har siden 2009 satt fokus på barns helhetlige læringsmiljø både hjemme og i barnehagen. Systematisk og tidlig innsats fremmer varig utvikling, gjør læring lettere og kan forebygge eventuelle vansker. Gjennom Språkleken Bravo får barna sanseopplevelser knyttet til begrepslæringen og motoriske utfordringer. Det nære samspillet med voksne gir også gode muligheter for mestringsopplevelser og samtaler.

Virksomheten ble startet av Heidi Aabrekk med støtte fra Innovasjon Norge i 2009. Hun er utdannet spesialpedagog ved Universitetet i Oslo med en mastergrad i innovasjon i skolen. Utdanningen sammen med erfaringene fra et helhetlig treningsopplegg for sin hjerneskadde sønn, førte til konseptet Språkleken Bravo. Leken passer for alle barn mellom 0 og 5 år uavhengig av barnets utgangspunkt, nettopp fordi hjernen gjennomgår en fabelaktig utvikling i denne perioden. Ved å ta i bruk mange nettverk i hjernen de første årene, sørge for sunt kosthold og la barna være fysisk aktive kan voksne legge et solid grunnlag for barns læring og livsmestring.

Historien om Simen

Utgangspunktet for arbeidet er at Simen, Heidis egen sønn, ble født i 2004 med en alvorlig hjerneskade. Prognosene var svært dårlige og hverken leger, fysio-

terapeuter eller pedagoger ga familien noen forhåpning om positiv utvikling. Da Simen var rundt 1 år fikk familien høre om et helhetlig treningsopplegg der kosthold, sansestimulering, motorikk, pust og sosiale ferdigheter ble arbeidet med. Simen var funksjonelt blind, hadde ingen ansiktuttrykk, kastet opp 30 ganger hver dag og kunne verken kommunisere eller forflytte seg. Etter år med helhetlig innsats er motorikken fremdeles begrenset,

men han er aldri syk, smiler og ler, elsker å gå i 2. klasse, har mange interesser, gode venner og kommuniserer ved hjelp av et bokstavbrett - for han lærte å lese som 2 åring.

www.intempo.no

intempo
utvikling som varer

Gjennom Språkleken Bravo får barna sanseopplevelser knyttet til begrepslæringen og motoriske utfordringer.

Nyskapende løsninger på samfunnets utfordringer

Ferds sosiale entreprenører bygger organisasjoner eller strukturer som løser utfordringer og setter nye standarder i samfunnet. Virksomhetene drives av sosiale resultater, men har også en finansieringsmodell som gjør bedriften levedyktig. De sosiale entreprenører vil forandre og forbedre blant annet følgende forhold:

FRAFALL I VIDEREGÅENDE SKOLE

Sosiale entreprenører: Kjør for livet, Ungt Entreprenørskap og Pøbelprosjektet

Bakgrunn:

- 1 av 3 unge fullfører ikke videregående skole.
- Få arbeidsledige under 20 år har fullført videregående.
- 12 550 arbeidsledige er under 24 år.

MANGLENDE INNPASS PÅ ARBEIDSMARKEDET

Sosiale entreprenører: Unicus, Pøbelprosjektet og Gatemagasinet Asfalt

Bakgrunn:

- 36 000 under 30 år mottar uføretrygd eller arbeidsavklaringspenger.
- Antallet heroinmisbrukere i Norge er bortimot 10 000, andelen eldre narkomane er økende.

BARN OG UNGES OPPVEKSTVILKÅR

Sosial entreprenør: Forandringsfabrikken

Bakgrunn:

- 85 000 barn i Norge har foreldre med dårlig råd.
- 50 000 barn er i kontakt med barnevernet.
- 5 800 straffereaksjoner med unge 15–17 år i 2009.

LÆRING

Sosiale entreprenører: Forskerfabrikken, Intempo, Gladiator og Ungt Entreprenørskap

Bakgrunn:

- Siden 2007 har det vært nedgang i realfagene i videregående skole.
- Ingeniørutdanningen har et frafall på 60 prosent.
- 20 prosent av alle barn og unge mellom 16–20 år har lesevansker.
- 40 prosent av arbeidssøkende har lesevansker.

TRIVSEL/ MILJØ

Sosiale entreprenører: Trivselsleder og Gladiator

Bakgrunn:

- 75 000 barn er mobbeofre, 10 000 er både ofre og mobbere.
- Gutter mellom 11–16 år sitter rolig 40 timer pr. uke – utenom skoletid.
- Økende overvekt.

Kilder: Fafo, Regjeringen, SINTEF, SSB, Helsedirektoratet, forskning.no, politi.no, sirus.no

«Utfordringen går først og fremst til næringslivet. Til eiere, ledere og ansatte. Ikke først og fremst til myndighetene. Næringslivet må selv forsøke å fikse det som ikke er bra.»

Johan H. Andresen
Eier og CEO Ferd

Det finnes minst fire måter å få et svar på om vi skaper resultater; høre, se, telle og måle. Foto: Dagbladet Magasinet.

VelFERDskonferansen 2011

En arena for inspirasjon, dialog og ettertanke

Når 35 av landets ledende sosiale entreprenører samles rundt syv bord i en work-shop fylles verktøykassa med nye ideer, muligheter og perspektiver. Entreprenørene satt ikke alene rundt bordene. 70 publikummere og konsernledere fra FERD deltok også i idemyldringen og dialogen.

Det sydet av engasjement og synspunkter, tanker og ideer – på scenen, i salen og ute i vrirleområdet. Kanskje ikke så rart når noen av landets mest engasjerte mennesker samles.

Men alt var ikke bare feiring av oppnådde resultater hos de ulike entreprenørene, også utfordringer rundt skalering, markedsføring, kommersialisering og organisering sto å agendaen. Ved bruk av dialog ble deltakerne tvunget til å lytte, videreutvikle andres argumentasjon og til å ta til seg nye perspektiver.

Med åpenhet, selvinnsikt og ydmykhet identifiserte gruppene av sosiale entreprenører generelle utfordringer for sine virksomheter. For mange var det kanskje en overraskelse at mange utfordringer i en sosial entreprenørs hverdag ikke skiller seg i særlig grad fra entreprenører i en tradisjonell virksomhet i et åpent marked. Derfor vil allianser med næringslivet og gode nettverk kunne by på nye og verdifulle muligheter.

En sosial entreprenør må også være selger, ha et eksternt fokus, forstå markedet og rammebetingelsene og må tørre å bli målt på sine resultater.

Det ble ikke konkludert og utarbeidet en fasit for fremtiden på konferansen, men alle deltakerne fikk med seg sekken full av nye tanker og gode ideer.

Sette varige spor

For å lykkes som sosial entreprenør, og sette varige spor, er det viktig å ha sterk tro på egen idé, og hvordan denne kan forbedre og forandre samfunnet. For å kunne gjennomføre dette er det avgjørende å våge å se sin egen virksomhet fra utsiden, med kundens øyne.

På konferansen fikk deltakerne spennende innspill fra Paul Chaffey, som er leder for Abelia, foreningen for kunnskapsbedrifter i NHO, Johann Olav Koss, leder for Right to Play, Pamela Hartigan, Direktør for Skoll Centre for Social En-

trepreneurship ved universitetet i Oxford og sosial entreprenør Kjartan Eide, daglig leder i Trivselsleder.

Chaffey fortalte at han er opptatt av å utvikle en organisasjon for kunnskapsbedrifter som bidrar til økt forståelse for de sosiale virksomhetenes betydning for norsk velstand.

Koss mener myndighetene må forstå verdien av de attraktive løsningene sosiale entreprenører representerer.

Hartigan advarte sosiale entreprenører mot å ende opp som underleverandører for offentlig sektor. Entreprenørene må ha fokus på endringene som kan løse årsakene til samfunnsproblemet de har identifisert, mente hun.

Eides råd er å fokusere på det markedet responderer positivt på, samtidig som man må jakte på bedre løsninger.

Testet seg selv

Ved å krysse av ulike kjennetegn for sosiale entreprenører i en uhøytidelig «test deg selv» undersøkelse kunne de sosiale entreprenørene sjekke om kriteriene passet deres organisasjon. Kriteriene var at entreprenørene er/ har eller ønsker: har en ny idé, er en entreprenør, vil ha dobbel bunnlinje, ønsker systemendring og er involverende. De fleste fikk nok full score.

Gode diskusjoner og direkte tilbakemeldinger fra andre sosiale entreprenører, offentlige andatte eller representanter fra næringslivet gir inspirasjon til videre arbeid. Foto: Andreas Knudsen

